

บทที่ ๖

การวิเคราะห์อุตสาหกรรมใช้ฝีมือ

ในบทนี้จะเป็นการวิเคราะห์อุตสาหกรรมใช้ฝีมือ โดยจะวิเคราะห์พื้นฐานของผู้ผลิตหรือคนงานในโรงงานอุตสาหกรรมที่ต้องใช้ฝีมือการผลิตในหมู่บ้าน วิเคราะห์รายได้ของพวกเขาที่ได้จากหลายๆแหล่งของครอบครัวเปรียบเทียบกับรายได้ที่ได้จากอุตสาหกรรม

บทบาทของอุตสาหกรรมต่อการย้ายถิ่น และแนวโน้มของอุตสาหกรรมตลอดจนแนวทางการพัฒนา รวมทั้งบทบาทของรัฐในการพัฒนาอุตสาหกรรมประเภทนี้ โดยหัวข้อในการวิเคราะห์จะคล้ายกับการวิเคราะห์อุตสาหกรรมพื้นบ้าน

การวิเคราะห์อุตสาหกรรมใช้ฝีมือจะใช้อุตสาหกรรมเจียรไนของบ้านสร้างมิ่งและบ้านโนนพันเรือเป็นหลักด้านข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้ข้อมูลเชิงคุณภาพของอุตสาหกรรมเครื่องปั้นดินเผาโบราณเทียม ประกอบ เพื่อให้ได้ภาพที่ชัดเจนยิ่งขึ้น

๖.๑ พื้นฐานของผู้ผลิตอุตสาหกรรมใช้ฝีมือ

ผู้ผลิตในอุตสาหกรรมใช้ฝีมือส่วนใหญ่อายุอยู่ในวัยหนุ่มสาวคือ ๒๑-๒๕ ปี และส่วนใหญ่เป็นโสด เพราะอุตสาหกรรมประเภทนี้ต้องใช้ทักษะฝีมือและสายตาเป็นส่วนสำคัญ ผู้ที่ทำงานจึงมักอยู่ในวัยหนุ่มสาวซึ่งยังไม่มีครอบครัว ดังแสดงในตาราง ๑๑

ตาราง ๑๑ แสดงอายุและสถานภาพสมรสของผู้ผลิตที่เป็นคนงาน

รายการ	จำนวน (ร้อยละ)
อายุ	
น้อยกว่า ๒๐ ปี	๒๔.๖
๒๑-๒๕ ปี	๔๖.๐
๒๖-๓๐ ปี	๑๗.๓

รายการ	จำนวน (ร้อยละ)
มากกว่า ๓๐ ปี	๑๒.๐
รวม	๑๐๐.๐
สถานภาพสมรส	
โสด	๘๑.๓
มีครอบครัว	๑๘.๗
รวม	๑๐๐.๐

ในด้านถิ่นฐานเดิมที่อยู่อาศัย รวมทั้งอาชีพของบิดามารดา ผู้ผลิตส่วนใหญ่เป็นคนในหมู่บ้านเอง มีเพียงบางส่วนเท่านั้นที่มาจากหมู่บ้านอื่น อำเภออื่น หรือ จังหวัดอื่น และสำหรับสาเหตุที่มาทำงานต่างถิ่น ในกรณีมาจากหมู่บ้านอื่นส่วนใหญ่เป็นเพราะในหมู่บ้านที่อยู่อาศัยไม่มีงานทำหรือมีงานอื่นที่รายได้ต่ำกว่า ส่วนอาชีพของบิดามารดา ส่วนใหญ่มีอาชีพหลักทางการเกษตรและอาชีพรองคือรับจ้างและทำงานก่อสร้าง ซึ่งต่างกับผู้ผลิตในอุตสาหกรรมพื้นบ้านที่ส่วนใหญ่มีอาชีพผูกพันอยู่กับการเกษตรมากกว่า เพราะอุตสาหกรรมใช้ฝีมือมีลักษณะของการทำงานเป็นโรงงานมากกว่าอุตสาหกรรมพื้นบ้านที่ใช้บ้านอยู่อาศัยประกอบการ ดังนั้นคนที่เข้าสู่อุตสาหกรรมนี้จึงมักไม่ค่อยได้ทำการเกษตรด้วยตนเอง แต่จะช่วยครอบครัวทำเป็นครั้งคราว ดังแสดงในตาราง ๑๒

ตาราง ๑๒ แสดงถิ่นฐานที่อยู่อาศัยของผู้ผลิตหรือคนงานในอุตสาหกรรมใช้ฝีมือ รวม
ทั้งอาชีพหลักของบิดามารดา

รายการ	จำนวน (ร้อยละ)
ถิ่นฐานเดิม	
อยู่ในหมู่บ้านเดียวกันกับที่ทำงาน	๕๗.๓
มาจากต่างหมู่บ้านอำเภอเดียวกัน	๑๖.๐
มาจากต่างอำเภอจังหวัดเดียวกัน	๑๗.๓

รายการ	จำนวน (ร้อยละ)
มาจากต่างจังหวัด	๘.๓
รวม	๑๐๐.๐
เหตุที่มาทำงานนอกถิ่นฐาน(กรณีมาจากหมู่บ้านหรือจังหวัดอื่น)	
ไม่ได้มาจากหมู่บ้านอื่น	๕๗.๓
ไม่มีงานทำในหมู่บ้านที่อยู่	๒๐.๐
ในหมู่บ้านมีงานทำแต่มีรายได้ต่ำกว่า	๑๘.๖
อยากได้ประสบการณ์ใหม่ๆ	๔.๐
รวม	๑๐๐.๐
อาชีพรองของบิดามารดา	
การเกษตร	๔๒.๐
นอกภาคเกษตร (รับจ้าง, ก่อสร้าง, ฯลฯ)	๕๘.๐
รวม	๑๐๐.๐

ผู้ผลิตหรือคนงานในอุตสาหกรรมใช้ฝีมือ ส่วนใหญ่ครอบครัวมีที่ดินทำกินทางการเกษตร และไม่เคยเดินทางไปทำงานต่างถิ่นมาก่อน จะมีส่วนน้อยเท่านั้นที่เคยไป และเดินทางกลับมาทำงานในหมู่บ้านตนเอง เพราะเห็นว่าในหมู่บ้านตนเองก็มีรายได้เพียงพอไม่จำเป็นต้องเดินทางไปทำงานที่อื่น และสำหรับความคิดเกี่ยวกับว่าหากไม่มีอุตสาหกรรมในหมู่บ้านจะทำอย่างไร ส่วนใหญ่มีความคิดว่าจะเดินทางไปทำงานที่กรุงเทพฯ หรือไปทำงานตามเมืองใหญ่ ซึ่งแสดงว่าการมีอุตสาหกรรมในหมู่บ้านช่วยลดแรงกดดันให้ต้องเดินทางไปทำงานต่างถิ่นได้มาก แม้ในทัศนะของผู้ผลิตเองก็เห็นเช่นนั้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของคนอีสานทั่วไปที่เห็นว่า หากในถิ่นฐานของตนเองมีงานทำที่มีรายได้เพียงพอ ก็ไม่มีใครอยากจากบ้านไปทำงานที่อื่น เว้นแต่กรณีจำเป็นเท่านั้น เพราะคนอีสานโดยพื้นเพแล้วเป็นคนรักท้องถิ่น แต่ในอดีตที่ผ่านมามีความจำเป็นทางด้านเศรษฐกิจไม่อาจหารายได้ในท้องถิ่นอย่างเพียงพอจึงต้องเดินทางไปทำงานที่ท้องถิ่นอื่น รายละเอียดแสดงในตาราง ๑๓

ตาราง ๑๓ แสดงทักษะของผู้ที่เคยไปทำงานต่างถิ่นมาก่อนแล้วกลับมาทำงานในหมู่บ้าน
ทักษะต่อการไปทำงานต่างถิ่น และทักษะเกี่ยวกับผลของการมีอุตสาหกรรม
ในหมู่บ้านกับการลดแรงกดดันที่ต้องเดินทางไปทำงานต่างถิ่น

รายการ	จำนวน (ร้อยละ)
สาเหตุที่กลับมาทำงานในหมู่บ้าน (หากเคยไปทำงานต่างถิ่น)	
ไม่เคยไป	๖๒
เพราะต้องการทำงานที่บ้าน (หรือใกล้บ้าน)	๑๘
ญาติขอร้องให้กลับมา (เพราะต้องการแรงงาน)	๒๐
รวม	๑๐๐
หากไม่มีอุตสาหกรรมในหมู่บ้านจะไปทำอะไร	
ยังไม่ได้คิด	๒๗.๔
ไปทำงานในกรุงเทพฯ	๔๗.๓
ไปทำงานในเมือง (ในภาคอีสาน)	๒๕.๓
รวม	๑๐๐.๐
อุตสาหกรรมที่มีในหมู่บ้านช่วยหยุดยั้ง การย้ายถิ่นได้หรือไม่	
ช่วยได้	๘๖
ช่วยไม่ได้ (เพราะอุตสาหกรรมที่มีอยู่ไม่ยั่งยืน)	๘
ช่วยไม่ได้ (เพราะรายได้ยังไม่สูงพอ)	๘
รวม	๑๐๐

ในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะเกี่ยวกับอุตสาหกรรมหมู่บ้านในการหยุด
ยั้งการย้ายถิ่น กับประสบการณ์ในการย้ายถิ่นในอดีต พบว่า ผู้ที่ไม่เคยไปทำงานที่อื่นเห็น
ว่าอุตสาหกรรมหมู่บ้านจะช่วยหยุดยั้งการย้ายถิ่นได้ดี ในขณะที่ผู้ที่เคยไปทำงานที่อื่นเห็น
ว่าอาจไม่สามารถหยุดยั้งได้เพราะรายได้น้อยอยู่ แสดงว่าผู้ที่เคยไปทำงานที่อื่นเห็น

ว่าอุตสาหกรรมในหมู่บ้านมีรายได้ระดับหนึ่งแต่ไม่คือนัก หากมีโอกาสไปทำงานที่อื่นที่
รายได้ดีกว่ามากก็อาจจะไป ในขณะที่ผู้ที่ไม่เคยไปค่อนข้างจะพอใจในสถานะการทํ
งานในหมู่บ้านมากกว่า ดังแสดงในตาราง ๑๔

ตาราง ๑๔ ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะ เกี่ยวกับการหยุดยั้งการย้ายถิ่นของอุตสาหกรรม
หมู่บ้านกับประสิทธิภาพในการย้ายถิ่นในอดีต

ทักษะในการหยุดยั้งการย้ายถิ่น ของอุตสาหกรรมหมู่บ้าน	ประสิทธิภาพการย้ายถิ่นในอดีต			
	ไม่เคยทำงานต่างถิ่น	เคยทำในภูมิภาค	เคยทำที่กทม.รวม	
สามารถหยุดยั้งได้	๕๒.๗	๑๔.๗	๑๘.๖	๘๖.๐
ไม่สามารถหยุดยั้งได้	๖.๐	๖.๐	๒.๐	๑๔.๐
รวม	๕๘.๗	๒๐.๗	๒๐.๗	๑๐๐.๐
Chi-square	๗.๓๓๘๕๔	significance	๐.๐๒๕๔๘	

๖.๒ รายได้และรายจ่ายของผู้ผลิตอุตสาหกรรมใช้ฝีมือ

ผู้ผลิตในอุตสาหกรรมใช้ฝีมือส่วนใหญ่มีรายได้จากอุตสาหกรรมปีละน้อยกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท รองลงไปคือมีรายได้อยู่ระหว่าง ๒๐,๐๐๑ - ๔๐,๐๐๐ บาท และที่มากที่สุดมีถึงปีละ ๔๐,๐๐๑-๖๐,๐๐๐ บาท ซึ่งมีจำนวนไม่มากนัก โดยส่วนใหญ่ที่มีสมาชิกในครอบครัวทำงานในอุตสาหกรรมเพียงคนเดียวและไม่ได้ทำงานเต็มเวลาจะมีรายได้อยู่ในเกณฑ์ ๑๐,๐๐๐ บาทต่อปี แต่ครอบครัวที่มีสมาชิกทำงานในอุตสาหกรรมมากกว่า ๑ คนแต่ไม่เกิน ๓ คน ซึ่งบางคนอาจจะทำเต็มเวลา และบางคนทำงานไม่เต็มเวลา จะมีรายได้เฉลี่ย ๒๐,๐๐๑-๔๐,๐๐๐ บาทต่อปี ส่วนครอบครัวที่มีรายได้สูงกว่ามีสมาชิกในครอบครัวทำงานในอุตสาหกรรมเกิน ๒ คน และทำงานเต็มเวลา โดยเมื่อเทียบกับรายได้ของทั้งครอบครัวซึ่งมีรายได้เฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ ๒๐,๐๐๑-๔๐,๐๐๐ บาท และขั้นสูง ๔๐,๐๐๑-๖๐,๐๐๐ บาทไปจนถึง ๑๐๐,๐๐๐ บาท ซึ่งแสดงให้เห็นว่ารายได้จากอุตสาหกรรมเป็นรายได้ที่มีสัดส่วนสูงที่เดียวเมื่อเทียบกับรายได้รวมของครอบครัว โดยมีสัดส่วนประมาณมากกว่า ๕๐ % ดัง

รายละเอียดในตาราง ๑๕

ตาราง ๑๕ รายได้จากอุตสาหกรรมของครอบครัวต่อปี และรายได้ทั้งหมดของครอบครัวที่มีสมาชิกทำงานในอุตสาหกรรมต่อปี

รายการ	จำนวน (ร้อยละ)
รายได้จากอุตสาหกรรมใช้ฝีมือต่อปีของครอบครัว	
น้อยกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท	๔๖.๐
๑๐,๐๐๑-๒๐,๐๐๐ บาท	๑๙.๔
๒๐,๐๐๑-๔๐,๐๐๐ บาท	๒๕.๔
๔๐,๐๐๑ -๖๐,๐๐๐ บาท	๙.๒
รวม	๑๐๐.๐
รายได้รวมทั้งหมดของครอบครัว	
น้อยกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท	๖.๐
๑๐,๐๐๑- ๒๐,๐๐๐ บาท	๒๙.๙
๒๐,๐๐๑-๔๐,๐๐๐ บาท	๔๔.๑
๔๐,๐๐๑-๖๐,๐๐๐ บาท	๑๔.๐
๖๐,๐๐๑-๑๐๐,๐๐๐ บาท	๖.๐
รวม	๑๐๐.๐

หากเปรียบเทียบเป็นรายคนเฉพาะตัว พบว่า ผู้ผลิตหรือคนงานที่ทำงานในอุตสาหกรรมใช้ฝีมือจะมีรายได้คนละ ๕๐๐-๑,๐๐๐ บาทที่เป็นเงินสดต่อเดือนถึงเดือนละ ๑,๕๐๐ บาท ซึ่งหมายถึงตัวเงินที่เป็นเงินสดที่ได้รับ หากรวมมูลค่าอาหารและที่พักที่ผู้ประกอบการจัดให้ด้วยจะเป็นมูลค่ามากกว่านี้หลายเท่า แต่หากพิจารณาตัวเงินสดสุทธิ จำนวนเงินดังกล่าวถือเป็นเงินเก็บได้ทันที ผู้ผลิตหรือคนงานแทบจะไม่ต้องใช้อะไร ซึ่งก็เป็นรายได้ที่ไม่เลวเลยทีเดียว ส่วนระยะเวลาที่ผู้ผลิตหรือคนงานเข้ามาทำงานในอุตสาหกรรมพบว่าจะมีระยะเวลา ๑-๓ ปีมากที่สุด รองลงมาคือ น้อยกว่า ๑ ปี และ ๔-๕ ปี ตามลำดับ ซึ่งหมายถึงระยะเวลาการเข้าสู่อุตสาหกรรมของผู้ที่ทำงานก็เป็นระยะเวลาไม่

นานนัก เมื่อพิจารณาข้อเท็จจริงซึ่งคนที่ทำงานจะอยู่ในวัยหนุ่มสาว ดังนั้นการทำงาน
ได้ไม่นานก็สมเหตุสมผล เพราะส่วนใหญ่ยังมีอายุไม่มาก และสำหรับค่าใช้จ่ายรายเดือน
ของผู้ผลิตเฉพาะคนที่ไม่เกี่ยวกับครอบครัว พบว่า มีรายจ่ายต่อเดือนน้อยมาก คือ ประมาณ
๑๐๐-๕๐๐ บาท เท่านั้น จากที่ได้วิเคราะห์แล้วตั้งแต่ต้นว่า เมื่อดูรายได้อ่อนก่อน
ข้างน้อย แต่รายได้มันมีต้องเสียไปเป็นค่าอาหารและที่พักแต่อย่างใด เพราะผู้ประกอบการ
จัดหาให้ทั้งหมด ดังนั้น เงินที่หาได้รายเดือนจึงมี ๒ อย่างคือ ใช้จ่ายส่วนตัว หรือไม่ก็
เก็บสะสมไว้ ดังนั้น รายจ่ายที่วิเคราะห์ได้ว่าเป็นค่าใช้จ่ายส่วนตัวน้อยกว่าเดือนละ ๕๐๐
บาทนั้น ส่วนมากจะเป็นค่าใช้จ่ายทางด้านเสื้อผ้าและของใช้ส่วนตัว ที่มีพ่อค้านำเข้ามา
ขายในหมู่บ้านอยู่เป็นประจำนั่นเอง ซึ่งสอดคล้องกับตัวเลขเงินออมรายเดือนที่ได้จาก
การทำงานในอุตสาหกรรมที่มีประมาณเดือนละ ๑๐๐๐ บาท รายละเอียดดังแสดงในตา
ราง ๑๖

ตาราง ๑๖ รายได้และค่าใช้จ่ายของผู้ผลิตหรือคนงานต่อบุคคลเป็นรายเดือน

รายการ	จำนวน (ร้อยละ)
รายได้จากอุตสาหกรรมเป็นรายเดือน	
(รายได้ต่อบุคคล)ที่เป็นตัวเงินสด	
(ไม่รวมค่าอาหารและที่พักที่เจ้าของโรงงานจัดให้)	
๑๐๐-๕๐๐	๑๐.๖
๕๐๑-๑,๐๐๐ บาท	๓๖.๐
๑,๐๐๑-๑,๕๐๐ บาท	๒๗.๓
๑,๕๐๑-๒,๐๐๐ บาท	๑๓.๔
๒,๐๐๑-๓,๐๐๐ บาท	๑๒.๗
รวม	๑๐๐.๐
ระยะเวลาที่ทำงานในอุตสาหกรรม	
(ประสบการณ์)	
น้อยกว่า ๑ ปี	๑๘.๗
๑-๓ ปี	๖๐.๐
๔-๕ ปี	๑๔.๗

รายการ	จำนวน (ร้อยละ)
มากกว่า ๕ ปี	๖.๖
รวม	๑๐๐.๐
ค่าใช้จ่ายรายเดือนต่อบุคคล (ไม่รวมค่าอาหารและที่พัก)	
ไม่มี (ไม่ได้จ่ายอะไร)	๖.๐
๑๐๐-๕๐๐ บาท	๗๕.๓
๕๐๑-๑,๐๐๐ บาท	๑๘.๗
รวม	๑๐๐.๐
เงินที่สะสมจากรายได้อุตสาหกรรม เป็นรายเดือน (หรือเงินที่ให้บิดามารดา)	
ไม่มีเงินเก็บ	๑.๓
๑๐๐-๕๐๐ บาท	๒๐.๖
๕๐๑-๑,๐๐๐ บาท	๔๕.๓
๑,๐๐๑-๑,๕๐๐ บาท	๑๗.๔
๑,๕๐๑-๒,๐๐๐ บาท	๑๓.๔
มากกว่า ๒,๐๐๐ บาท	๒.๐
รวม	๑๐๐.๐
ทักษะต่อรายได้จากอุตสาหกรรม (เป็นรายได้ที่จำเป็นต่อตัวเองหรือ ครอบครัวหรือไม่)	
จำเป็นอย่างมาก	๔๒.๐
จำเป็น	๕๒.๗
ไม่จำเป็นมากนัก	๕.๓
รวม	๑๐๐.๐

๖.๓ อนาคตของผู้ผลิตและแนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรม

ในการศึกษาอนาคตการทำงานในอุตสาหกรรมใช้ฝีมือในหมู่บ้าน ผู้ผลิตหรือคนงานในโรงงานส่วนใหญ่ไม่มีแผนการอะไรในอนาคต คือทำงานไปเรื่อยๆ ไม่ได้คิดจะขยับขยายหรือเปลี่ยนงานอะไร หรือจนกว่าจะไม่มีงานในอุตสาหกรรมที่ทำอยู่ เมื่อนั้นจึงค่อยคิดเปลี่ยนแปลงกันอีกที แต่ก็มีส่วนที่ตั้งใจว่าจะเก็บเงินให้ได้สักก้อนหนึ่งก็จะเลิกทำ และก็มีส่วนที่เหลือไม่มากนักที่ตั้งใจว่าจะทำงานไปเรื่อยๆ จนกว่าจะทำไมไหวหรือจนกว่าร่างกายจะไม่อำนวย ซึ่งแสดงได้ว่าผู้ผลิตหรือคนงานที่ทำงานในอุตสาหกรรมใช้ฝีมือส่วนใหญ่ยังอยากทำงานในอุตสาหกรรมเดิมต่อไป จะมีส่วนน้อยเท่านั้นที่เป็นห่วงว่าตนเองจะทำไมไหวในอนาคตเมื่อสุขภาพไม่ดี แต่ก็มีส่วนที่เตรียมสะสมเงินรายได้ไว้เตรียมเปลี่ยนอาชีพในอนาคตเพราะรู้ตัวว่าไม่สามารถทำงานดังกล่าวได้ตลอดไป รายละเอียดแสดงในตาราง ๑๗

ตาราง ๑๗ แสดงทัศนคติต่อการทำงานในอุตสาหกรรมใช้ฝีมือในอนาคตของผู้ผลิต

รายการ	จำนวน (ร้อยละ)
ระยะเวลาที่คาดว่าจะทำงาน	
ในอุตสาหกรรมที่ทำอยู่ต่อไป	
ตลอดไป	๑.๓
ไม่มีแผน (ยังไม่ได้คิดอะไร)	๓๕.๓
จนกว่าจะไม่มีงานให้ทำในอุตสาหกรรม	๒๔.๐
จนกว่าจะมีเงินเก็บมากพอที่จะเลิก	๒๙.๓
จนกว่าจะทำงานในอุตสาหกรรมนี้ไม่ไหว	๑๐.๐
รวม	๑๐๐.๐

พิจารณาอุตสาหกรรมใช้ฝีมือ ด้านอุตสาหกรรมเจียรไนจะเห็นได้ว่า รายได้ที่คนทำงานในอุตสาหกรรมค่อนข้างพอใจ และธุรกิจนี้ยังผู้ประกอบการหรือเจ้าของโรง

งานอุตสาหกรรมก็ค่อนข้างดี ผลิตภัณฑ์ก็ยังคงเป็นที่ต้องการของตลาด แต่เมื่อดูราคาผลิตภัณฑ์หินสีที่เป็นผลผลิตของอุตสาหกรรม ราคาค่อนข้างตกลงกว่าเดิม เพราะมีผู้ประกอบการมากมาย เมื่อจำนวนโรงงานที่ทำมีมาก พ่อค้าที่รับซื้อก็เริ่มกดราคารับซื้อเพราะผู้รับซื้อมีอำนาจต่อรองได้ดีกว่าเจ้าของโรงงานที่มีจำนวนเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ทำให้รายได้ของทั้งเจ้าของโรงงานและผู้ผลิตหรือคนงานเริ่มลดลงไปด้วยเมื่อเทียบกับอดีต โดยปกติแล้วหินสีหรือเพชรเทียมที่ผ่านการเจียระไนแล้วจะใช้ประดับหัวแหวนและเครื่องประดับที่มีเพชรหรือพลอยแท้เป็นตัวหลัก ส่วนของเทียมจะเป็นตัวเสริม ซึ่งความต้องการของเพชรเทียมหรือหินสีที่เจียระไนแล้วยังคงเป็นที่ต้องการอยู่ไม่ได้ลดลง แต่ปัญหาคือความต้องการผลิตภัณฑ์ที่เพิ่มขึ้นมีน้อยกว่าจำนวนโรงงานหรือจำนวนผู้ผลิตที่เพิ่มขึ้นต่างหากที่มีผลทำให้ราคาของผลผลิตลดลง นายสุรัตน์ อาบุญญา เจ้าของโรงงานเจียระไนพลอยและเพชรเทียมในหมู่บ้านโนนหินเรือ กล่าวว่า

"แต่ก่อนมีโรงงานไม่มาก รายได้ก็ค่อนข้างดี คนทำงานจะมีรายได้กันเดือนหนึ่งราว ๔,๐๐๐ บาท ต่อคน เจ้าของโรงงานแต่ละแห่งก็มีรายได้ในราวเดือนละ ๑๕,๐๐๐-๒๐,๐๐๐ บาท แต่เดี๋ยวนี้ คนทำงานได้เพียงเดือนหนึ่ง ๑,๐๐๐-๒,๐๐๐ บาท เจ้าของโรงงานบางเดือนก็ได้ไม่ถึง ๑๐,๐๐๐ บาท เพราะว่ามีโรงงานมากขึ้น คนรับซื้อก็ให้ราคาลดลง ทางโรงงานเราเคยเอาของไปขายที่กรุงเทพฯ ราคามันก็ดีกว่าที่นี้อยู่หรอก แต่คิดค่ารถไปกลับแล้วไม่คุ้มกันเลย ตอนหลังๆก็เลยจำใจต้องขายใกล้ๆนี้แหละทั้งที่รู้ว่าราคาต่ำแต่ก็ดีกว่าไปกรุงเทพฯ"

ในขณะที่นายอุทัย แสงประเสริฐ เจ้าของโรงงานเจียระไนหมู่บ้านสร้างมิ่งให้ทัศนะในแง่ของราคาผลิตภัณฑ์อีกแง่มุมหนึ่งว่า

"ของของเราไม่ค่อยมีปัญหาเรื่องราคา เราขายโดยตรงที่กรุงเทพฯซึ่งราคาค่อนข้างดี บางโรงงานเขามีปัญหาเพราะเขาใช้วัตถุดิบที่ไม่ค่อยดี คนงานก็ฝีมือต่ำ ราคามันก็ต่ำไปด้วย แม้ว่าต้นทุนจะต่ำแต่ก็แข่งกับคนอื่นไม่ได้ คนซื้อที่กรุงเทพฯส่วนใหญ่ก็ส่งออกต่างประเทศทั้งนั้น เขาต้องการแต่ของดีมีคุณภาพ..... .จริงๆแล้วตลาดเพชรเทียมก็ยังดีอยู่แต่ปัญหาคือคนงานที่มีฝีมือจริงๆเดี๋ยวนี้หายาก"

ซึ่งก็หมายความว่าหากเจ้าของโรงงานอยากได้ราคาดีก็ต้องทำคุณภาพให้ดีขึ้น นอกจากนั้นก็ต้องพัฒนาระบบการบริหารจัดการในเชิงธุรกิจให้มากขึ้น หาช่องทางติดต่อผู้ซื้อให้มากขึ้น รวมทั้งพยายามพัฒนาคนงานให้มีคุณภาพมากขึ้นด้วย ส่วนใหญ่ผู้ผลิตหรือคนงาน

ที่เข้ามาทำงานในอุตสาหกรรมนี้เพราะคาดหวังว่าจะได้เงินเดือนดี พยายามทำให้ได้มากที่สุด ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของเจ้าของโรงงานทำอะไรจึงจะมีระบบรางวัลให้กับคนงานที่ทำงานได้คุณภาพ ดีกว่าจะให้รางวัลกับคนที่ทำงานมาก การเปลี่ยนระบบจ่ายค่าแรงอาจเปลี่ยนไปวัดตามคุณภาพของงาน ซึ่งจะให้ผลได้ผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพมากขึ้น ดังเช่นทักษะของเจ้าของโรงงานบางโรงก็เป็นไปได้

ในอุตสาหกรรมทำเครื่องปั้นดินเผาโบราณเทียมก็เช่นเดียวกัน ที่เรากล่าวแล้วในบทก่อนว่ามีปัญหาด้านคุณภาพ แท้จริงแล้วสินค้าดังกล่าวมีเสน่ห์ในตัวเองสมารถดึงดูดลูกค้าได้ดีอยู่แล้ว แต่หากคุณภาพของผลิตภัณฑ์ยังคงเป็นผลิตภัณฑ์ราคาถูกดังเช่นปัจจุบัน ก็ไม่อาจดึงดูดลูกค้าได้ดีนัก เพราะคู่แข่งสามารถทำผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพได้ดีกว่าเป็นที่ต้องการของตลาดได้มากกว่า ดังนั้นหากมีช่องทางการพัฒนาฝีมือการผลิตให้ดีขึ้นได้ นั้นย่อมหมายถึงรายได้ของผู้ผลิตที่เพิ่มขึ้นด้วย

หากเปรียบเทียบระหว่างความคาดหวังของผู้ผลิตหรือคนงานในอุตสาหกรรมใช้ฝีมือ และความคาดหวังที่จะเป็นเจ้าของโรงงานในอนาคต จากการศึกษาพบว่า ผู้ผลิตหรือคนงานคาดหวังว่าจะทำงานในอุตสาหกรรมที่ทำอยู่ต่อไป และหากต้องย้ายไปทำที่สถานที่อื่นก็จะทำงานในอุตสาหกรรมเดิมเป็นส่วนใหญ่ มีส่วนน้อยเท่านั้นที่ต้องการเปลี่ยนงานใหม่ ส่วนความคาดหวังที่จะเป็นเจ้าของโรงงาน คนงานส่วนใหญ่ไม่คาดหวังเพราะเห็นว่าการรับผิดชอบมาก และไม่มีทุนเพียงพอ แต่ก็มีส่วนตั้งความหวังไว้ว่าอยากจะเปิดโดยกำลังศึกษาอยู่ทางอยู่ รายละเอียดแสดงในตาราง ๑๘

ตาราง ๑๘ ความคาดหวังของผู้ผลิตหรือคนงานในอุตสาหกรรมใช้ฝีมือ

รายการ	จำนวน (ร้อยละ)
ความคาดหวังที่จะทำงานเดิมในหมู่บ้านเดิม	
ทำตลอดไป	๓๑.๓
อาจจะไปทำงานเดิมที่อื่น (หากรายได้ดีกว่า)	๒๔.๗
อาจจะเปลี่ยนงาน (ถ้ามีงานใหม่ที่ดีกว่า)	๑๘.๐
อาจจะกลับไปทำงานในบ้านเกิดของตนเอง	๒๖.๐
รวม	๑๐๐.๐

ความคาดหวังที่จะเป็นเจ้าของโรงงานในอนาคต

ไม่ต้องการเป็น (เพราะไม่มีทุน)	๔๔.๗
ไม่ต้องการเป็น (เพราะต้องรับผิดชอบมาก)	๓๔.๐
ต้องการเป็น (กำลังศึกษาอยู่)	๒๑.๓
รวม	๑๐๐.๐

กล่าวโดยสรุป อุตสาหกรรมใช้ฝีมือเกิดขึ้นในหมู่บ้านในภาคตะวันออกเฉียงเหนือในหลายรูปแบบ อุตสาหกรรมเจียรไนเกิดขึ้นโดยการที่มีชาวบ้านบางคนเคยเดินทางไปทำงานต่างถิ่นแล้วนำทักษะฝีมือที่เป็นประสบการณ์ที่ได้รับกลับมาเปิดกิจการในหมู่บ้านของตน อุตสาหกรรมทำเครื่องปั้นดินเผาโบราณเทียมเกิดขึ้นโดยการแนะนำของเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานรัฐ อุตสาหกรรมใช้ฝีมือที่เป็นอุตสาหกรรมหมู่บ้านเหล่านี้ได้ช่วยให้ชาวบ้านมีรายได้เสริมและมีรายได้รวมของครอบครัวสูงขึ้น รายได้ที่ผู้ผลิตหรือคนงานได้รับจากอุตสาหกรรมช่วยให้พวกเขามีความเป็นอยู่ดีขึ้น ชาวบ้านบางรายสามารถผันตัวเองไปเป็นเจ้าของโรงงานทำรายได้สูงขึ้นไปอีก แต่รายได้จากอุตสาหกรรมที่ทำให้คนที่ทำงานและเจ้าของโรงงานมีรายได้สูงก็เป็นผลเสียในตัวเอง เพราะได้ก่อให้เกิดการขยายตัวของอุตสาหกรรมนี้อย่างรวดเร็วในหลายหมู่บ้าน แม้ว่าอุตสาหกรรมเครื่องปั้นดินเผาโบราณเทียมจะมีการขยายตัวไม่มากนักเพราะรายได้ยังไม่เป็นที่ดึงดูดของผู้ผลิตเพียงพอ แต่คาดว่าจะมีการขยายตัวหากมีการพัฒนาอุตสาหกรรมให้ดีขึ้น ปัญหาที่สำคัญของอุตสาหกรรมนี้ในด้านการผลิตและการตลาดคือเรื่องของคุณภาพของผลิตภัณฑ์ ผู้ผลิตบางรายไม่สามารถขายผลิตภัณฑ์ราคาสูงๆได้เพราะคุณภาพยังไม่เป็นที่ยอมรับเท่าที่ควร จากการวิเคราะห์ในบทนี้แสดงให้เห็นว่า ผู้ผลิตที่สามารถผลิตผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพสามารถขายได้ราคาสูง และผลิตภัณฑ์ก็ยังคงเป็นความต้องการของตลาด ดังนั้นการจะพัฒนาอุตสาหกรรมประเภทนี้ที่สำคัญคือต้องพัฒนาระบบการจัดการที่จะดึงดูดให้ผู้ผลิตสามารถผลิตผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพมากขึ้นให้ได้ ซึ่งหน่วยงานของรัฐจะมีบทบาทในการฝึกอบรมฝีมือแรงงานและช่วยแนะนำระบบการจัดการสมัยใหม่ได้ดี